



LATVIJAS ETNOGRĀFISKAIS BRĪVDABAS MUZEJS

Reģistrācijas nr. 90000053011
Bonaventuras iela 10, Rīga, LV-1024
Tālr. 67994510, e-pasts info@brivdabasmuzejs.lv

IEKŠĒJIE NOTEIKUMI

Rīgā

2023. gada 27. janvārī

Nr. 1-2-3

Pētniecības darba politika

Pētniecības darba politika Muzejā

Pētnieciskais darba politika Latvijas Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā, turpmāk - Muzejs, paredz turpināt vākt, dokumentēt, sistematizēt un zinātniski interpretēt etnogrāfisko, liturģisko un mūsdienu lietišķās mākslas materiālu. Ar savāktajiem materiāliem papildināt Muzeja Krājumu, bet pētījumu rezultātus aprobēt Muzeja ekspozīcijā, izglītojošo programmu saturā, izstādēs, zinātniskajās publikācijās, vietējā un starptautiskā mēroga konferencēs. Jaunāko pētījumu rezultātus atspoguļot arī masu saziņas līdzekļos, piedalīties kultūras mantojuma izglītības darbā, sniegt metodoloģisku atbalstu:

1. muzejiem - brīvdabas ekspozīciju veidošanas jautājumos;
2. privātpersonām (skolēniem, studentiem, pētniekiem, daiļamatniekiem, u.c. interesentiem) Latvijas etnogrāfiskā mantojuma kolekcionēšanas, dokumentēšanas, saglabāšanas un pētniecības jautājumos;
3. folkloras un Dziesmu svētku kustības dalībniekiem, tautastērpu valkāšanas jautājumos.

Pētnieciskā darba raksturojums

Muzejā pētniecisko darbu veic Etnogrāfijas departamenta vēsturnieki, sadarbojoties ar Krājuma, Izglītības un informācijas nodaļu, kā arī Restaurācijas departamenta speciālistiem.

Pētījumu tēmas nosaka Muzeja Zinātniskā Padome, vadoties pēc muzeja prioritātēm. Lai sasniegt izvirzītos mērķus tēmu izstrādē izmantotas etnogrāfijas un vēstures nozarē starptautiski aprobētās vispārzinātniskās (vēsturiskā, socioloģiskā, salīdzināšanas (laikā un telpā), antropoloģiskā, kulturoloģiskā u. c.) un speciālās (kontentanalīze, novērošana - ekspedīciju vākumi, pieraksti, skices, fotogrāfijas, muzeju kolekciju un rakstīto avotu izpēte, salīdzinošās valodniecības metode un statistiska (tautas skaitīšanas dati u. c.)) metodes.

Plānotie pētnieciskā darba tematiskie un hronoloģiskie ietvari:

1. 17. – 20. gs. vidus latviešu tautas dzīves un kultūrvēsturisko procesu vēsture, materiālās un garīgās kultūras kopsakarības (sinerģija);
2. koka celtniecības tehniskie un saturiskie aspekti;
3. amatniecības darba procesi;
4. 17. – 20. gs. dažādu konfesiju liturģisko tekstiliju daudzveidība, mākslinieciski stilistiskais izpildījums, un to ietekme uz tautā valkātā apģērba un telpu tekstiliju darināšanu un rotāšanu;
5. 20. gs. – 21. gs. latviešu mūsdienu tautas lietišķās mākslas attīstība.

Muzeja pētniecības darba objekti: tautas celtniecība, sadzīves iekārtas priekšmeti, darbarīki, transportlīdzekļi, amatniecības darinājumi (kokamatniecība, podniecība, aušana u.c.), tradicionālās nodarbes (zveja, rokdarbi u.c.), tautas apģērbs, dzīvojamās telpās, saimniecībā lietotās tekstilijas, katoļu dievnamu liturģiskās tekstilijas, kā arī mūsdienu tautas lietišķās mākslas darinājumi.

Galvenās pētniecības tēmas:

Pētījumu tēmas ir saistītas ar Latvijas materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu, tā ietekmi uz iedzīvotāju labklājību, kultūru un identitātes saglabāšanu:

1. tradicionālā celtniecība (Augšzemes/Sēlijas sētas rekonstrukcijas priekšdarbi):
 - 1.1. etnogrāfiskā materiāla izpēte – Muzeja Krājumā un arhīvā, jaunu materiālu vākšana etnogrāfiskajās ekspedīcijās un speciālajā literatūrā;
 - 1.2. Augšzemes/Sēlijas sētas projekta izstrāde;
2. ekspozīcijas satura izstrāde;
3. tekstiliju un rokdarbu vēsture Latvijā;
4. zemnieku ziemas un vasaras transports;
5. saldūdens zveja;
6. Vidzemes podniecība.

Pētniecības darba īstenotāji:

Arhitekta palīgs **Jānis Zemgus Jātņieks** – strādā pie Muzeja Augšzemes/Sēlijas sētas izpētes, materiālu apkopojuma, projekta izstrādes un realizēšanas Muzejā.

Dr. hist. **Aija Jansone**, strādā pie monogrāfijām “*Tamborējums Latvijas etnogrāfijā*” (2024) un “*Ar tamborējumu rotātās liturģiskās tekstilijas (19. – 20. gs.) Latgalē*” (nosaukums var tikt precizēts) (2026).

Dr. hist. **Rūdolfs Brūzis** strādā pie Jāņa Jaunzema manuskripta “*Senie durvju veidi latviešu tautas celtniecībā: Etnogrāfisks pētījums*” sagatavošanas izdošanai (2024).

Mg. hist. **Una Bērente** strādā pie Muzeja Krājuma kataloga “*Slieču transports no 19. gs. līdz 20. gs. sākumam Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja krājumā.*” (2024) un monogrāfijas “*Transports zemnieka sētā 18. - 20. gs.*” (2027).

Mg. hist. **Kārlis Fogelis** strādā pie Muzeja Krājuma kataloga “*Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja zvejas rīku katalogs*” (2024) un Jāņa Jaunzema manuskripta “*Mēsļu vešana un lauku mēslošana*” sagatavošanas izdošanai (2026).

Mg. art. **Eva Grīnberga** turpinās pētīt Vidzemes keramiku un podnieka G. Ozoliņa daiļradi. Apkopjoša publikācija tiek plānota uz 2026. gadu.

Tēmu izvēles kritēriji:

Muzejā pētāmo tēmu kritēriji ir:

1. līdz šim Muzejā aktuālās - nepētītās vai maz pētītās tēmas;
2. konkrētā Etnogrāfijas departamenta darbinieka sagatavotības pakāpe, iegūtā pamata un augstākā izglītība, un zinātniskais grāds, un iepriekšējā darba pieredze;
3. pētnieka zinātniskā interese.

Par minētiem pētījumiem Muzejs piedāvā sekojošus uzziņu materiālus:

1. ceļvežus, katalogus, zinātniskus un populārzinātniskus rakstus, monogrāfijas;
2. par pētījuma tēmām sagatavotus referātus Muzeja ikgadējās zinātniskās konferencēs, kā arī Latvijas un starptautiskā mēroga konferencēs;
3. pilnveidotus Muzeja komunikācijas produktus: Muzeja eksponātēku aprakstus u.c. informatīvo materiālu;
4. izstrādātas un realizētas pētnieciskās izstādes;
5. ekspozīcijā atainojamajam laika periodam atbilstošu eksponātēku iekštelpu iekārtojumu, pagalmu (dārzu) noformējumu un māju saimnieču/saimnieku apģērbu.

Ar informāciju un pētījumu uzziņu materiāliem var iepazīties:

1. ar ekspedīcijās jauniegūtiem priekšmetiem var iepazīties Muzeja krājumā, arhīvā un arī Muzeja jaunieguvumu izstādēs;
2. Muzeja publikācijās: zinātnisko lasījumu tēzēs, ceļvežos, bukletos, zinātniskos rakstos, katalogos un monogrāfijās;
3. Muzeja darbinieku lekcijās un referātos;
4. Muzeja rīkotajās konferencēs;
5. Muzeja mājaslapā, *Facebook* u.c.

Pētniecības darba problēmas un no tām izrietošās prioritātes:

Problēmas:

Sakarā ar pētnieku paaudžu maiņu, Muzejā darbu ir sākuši vairāki jauni tikko universitāti beiguši vēsturnieki, kā arī jau realizējušies citu nozaru (arheoloģijas) pārstāvji, kuri tikai sāk darbu etnogrāfijā, tāpēc daudz laika prasa materiālu apzināšana un etnogrāfijai specifisko pētniecības metožu apguve. Muzeja pieredzējušajiem pētniekiem ir jāievada pētnieciskajā darbā jaunie kolēģi, lai varētu radīt jaunas, uz avotiem balstītas zināšanas (pētījumus) par 17. - 21. gs. Latvijas teritorijas kultūrvēsturisko mantojumu.

Darba prioritātes muzejā tuvāko 5 gadu laikā:

Lai veiktu fundamentālus un starpdisciplinārus pētījumus Muzejā, tiek noteiktas sekojošas prioritātes:

1. Augšzemes/Sēlijas sētas izpēte, projekta izstrāde un realizēšana Muzejā;
2. paaugstināt Muzeja vēsturnieku zinātnisko un pētījumu kvantitatīvo kapacitāti;
3. turpināt vākt materiālus zinātniskās ekspedīcijās, Latvijas un kaimiņzemju arhīvos, muzejos, bibliotēkās u.c. materiālu krātuvēs, kas paver iespēju skaidrot pētāmā objekta attīstības cēloņsakarības, precizējot hronoloģiju (kad?) un apstākļus (kā, cik lielā mērā?), kā arī izziņāt šos procesus veicinošos vai kavējošos faktoros;
4. pilnveidot pētniecības metodoloģisko bāzi, aktīvāk iesaistīties Latvijas un starptautiskajā zinātniskajā apritē. Piedalīties un pašiem rīkot vietējā un starptautiskā mēroga zinātniskās konferences;
5. jaunās zinātniski pamatotās atziņas atspoguļot referātu tēzēs, zinātniskos rakstos, monogrāfijās, populārzinātniskajās publikācijās un Muzeja mājaslapā;
6. attīstīt eksperimentālās etnogrāfijas virzienu, kas ļaus veikt padziļinātus arī starpdisciplinārus pētījumus etnogrāfijā;
7. balstoties uz jaunākiem pētījumiem, Muzeja ekspozīcijā precizēt vides rekonstrukcijas;
8. sniegt konsultācijas visiem interesentiem etnogrāfiskā mantojuma saglabāšanas un izmantošanas metodoloģijas jautājumos (muzejiem, dažādām materiālu krātuvēm, rekonstrukciju veicējiem, etnogrāfisko priekšmetu kolekcionāriem, Dziesmu un Deju svētku dalībniekiem u.c.);
9. Muzeja konkrēto jomu pētniekiem (speciālistiem) iesaistīties lietišķās mākslas izstāžu darbu atlasē.

Direktore



Z.Ķergalve

SASKAŅOTS:

Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja
Zinātniskās padomes priekšsēdētājs

 M.Kuplais
27.01.2023.